

BULÁNYI GYÖRGY naplójából:

2008. január 1.

Hogyan, hogyan nem, de csak a Karácsony lett az év legfőbb ünnepe. A hivatalos liturgia mondhatja nekünk, hogy van mellette még húsvéti ünnepkör is, és hogy ez a jelentősebb: tart jó három hónapot. A karácsonyinak meg vége hat hét alatt. Mondhatja, de karácsonykor eteti a Bokor az éhezőket, s ajándékozunk, akiket csak tudunk. S így vagyok vele magam is. Már közel hatvan éve, hogy karácsonyra összeszedem magam, s írok egy elmélkedést. De olyat... amilyen csak telik tőlem. Idén nem akart már sikerülni. Majd előszedek egy régit! Szegény meg öreg ember vízzel főz. De valahogy csak nem tudtam belenyugodni ebbe. Azután mire elkövetkezett a Mag nevű közösségek karácsonyestje, addigra csak írtam valamit. Szegény meg öreg emberhez illőt. A végén még sikerült neki valami címet is adnom. Nem olyan szegényeset, hogy *Karácsony 2007-ben*, hanem olyat, ami mond is valamit. Ezt:

Mese a megtestesülés?

Plébános és püspök, érseki palotában, beszélgetnek. A plébános kezdi.

- Mese az egész. Nem hazudhatok többé. Se Karácsonykor, se Húsvétkor!
- De kedves Atya, ám mondja el ezt a plébánián, csak ne a templomban!
- Ott sem tudok mást mondani.
- Akkor kénytelen vagyok kiközösíteni.

S ennek már több mint tíz éve, s az egykori plébános kiközösítetten is írja könyveit, s ezekben igazolni próbálja, hogy mese a megtestesülés is, mese a feltámadás is.

Magam csak ezt tudom mondani a plébánosnak:

Lehet, hogy igazad van, de nem tudod bizonyítani, hogy mese a megtestesülés és mese a feltámadás. És én sem tudom bizonyítani Neked, hogy volt megtestesülés és volt feltámadás, s van mit ünnepelnünk Karácsonykor is, Húsvétkor is. Bizonyítani nem tudom. Én sem és Te sem. Mind a ketten csak hihetjük a magunk álláspontját. Igaznak is hihetjük – Te ezt, magam meg amazt –, de bizonyítani nem tudjuk.

Magam csak annyit tudok, hogy kétezer esztendő óta, és vagy hatvan egymásra következő nemzedékben – hatvan nemzedék tölt ki kétezer esztendőt – apa és anya adja át hitét gyermekének, hogy volt megtestesülés és volt feltámadás. Csak annyit tudok, hogy ezért a hitért sokan, nagyon sokan készek voltak vértanú-halált is halni. És még azt tudom neki mondani, hogy apám és anyám nekem is továbbadták hitüket, s ezért a hitemért kért fejemre halált 55 éve az államügyész. És hogy boldogan – boldogan, azaz az istenektetszés és az Istent majd meglátás reményével – mentem volna az akasztófa elé ezért..., a megtestesülésnek és a feltámadásnak a hitéért. De bizonyítékom nincs. Úgy nincsen, ahogy Neked sincs semmiféle bizonyítékod arra, hogy mese az, amire most itt – Karácsonyt ünnepelve – néhányan emlékezünk.

És most, 2007 karácsonyán, 55 év után, most is meghalnál e hitedért? – kérdezheti tőlem a plébános. Amit válaszolnék neki, azt próbálok most elmondani, az idei karácsonyon, Tinectek. Elkezdem és mondom. 55 esztendő nagy idő. Ma már azt sem tudom bizonyítani, hogy van Odafent valaki, aki vár ránk. Ma már semmit sem tudok bizonyítani, amit nem látok a szememmel, s mondom János evangélistával együtt: *az Istent nem látta senki*. S a megtestesülést láttam? Ott voltam, amikor a Lélek megárnnyékozta a názáreti szüzet? Ott voltam, amikor a Szűz világra hozta méhének áldott gyümölcsét? Nem voltam ott. Csak egy mozifilmet láttam, melyen elvágódik a szűz és földre esik, mint a bot, amikor megárnnyékozta őt a Szentlélek. Csak képeket láttam az istállóul használt barlangról s a bölcsőről, melyben ringatgatja szent Fiát a szűz. A megtestesülést, magát, hogyan is láthattam volna!? Kétezer esztendeje történt.

Miért hiszek akkor? Csak azért, mert mondjuk az első magyar király idején, ezer esztendővel ezelőtt, kabar őszám, talán a harmincadik nagyapám, átadta a maga hitét a huszonkilencedik nagyapámnak, amikor ez a nagyapám még gyerek volt. Azt a hitet, hogy a Szűz foganta Jézust a Szentlélektől, hordozta magzatát, amikor látogatta Erzsébetet, és világra hozott egy felsíró csecsemőt Betlehemben, az istállóban! Csak ezért hiszek? Nemcsak ezért. Azért is, mert az elmúlt hónapokban írni kezdtem egy drámát. Ezt a címet adtam neki: A tragédia. Eléje meg írtam néhány sort. Ezt: Mi a tragikum? Ha tudod, hogy miért kell élned, s azt is tudod, hogy amit akarsz, életedben meg nem valósulhat, és mégis képtelen vagy másért élni, mint éppen azért, amit életedben meg nem valósíthatsz – ez a tragikum. Ez Jézus tragikuma is. Róla kell írnom, Őt ismerem. Jobban, mint akárkit – magamat kivéve.

Hát ezért hiszek. Azért, mert mindenképpen élt ez a Jézus, és meghalt – mint bárki proletár. Övé, ha van, lantom bája, övé rajta minden jegy – énekelte a magyar nyelvről Arany. S én is mondom a magam lantjáról, hogy az mindenestől Jézusé. S hogy én se magyarul, se más nyelven nem tudok másról énekelni, mint róla, aki megszületett Betlehemben.

Gellért Oszkár is énekelt róla, még '46-ban. Nyugatos volt Gellért, és Ady kortársa, és túlélte őt vagy harminc évvel. Buddhával vetette össze Jézust, és versének ezt címet adta: Istenek versengése. Buddha kezdi a versengést, és Jézus válaszol rá.

- *Királyi sarjként jöttem a világra. Csodás liget várt s benne palotám.*
- *Minden proletár király a szívében, És istállóban szült meg az anyám.*
- *Nyolcvan esztendőt éltem meg e földön, Akkor jött értem a boldog halál.*
- *Nem éltem én csak harminchárom évet, S úgy haltam meg, mint bárki proletár.*
- *Hetet léptem, hogy a világra jöttem, Így hirdettem ki: Buddha született.*
- *Futott, menekült anyám velem akkor, Mert meggyilkoltak minden kisdedet.*
- *Anyám szíve a nagy gyönyörűségtől, Mert Istent szült, hetednap megszakadt.*
- *Az én anyám túlélte a halálom: Megvárta föltámadásomat.*
- *Találkoznak a Nirvánában egyszer Mária, Maya és minden anyák.*
- *S ti, kisdetek mind, új világot szülnek Anyáitok, bár bitófákon át.*

Eddig a vers és versengés. Új világot szülésről beszél a vers. Egyetlen mondatban is elmondhatom, hogy miért hiszek a megtestesülésben, azaz a Karácsonyban. Bizonyítani, hogy igenis volt Karácsony, ezt nem tudom, de Jézus életének a vége történelmileg bizonyított. A vége. Az, hogy Tibériusz császár idejében Poncius Pilátus a zsidó főpap, Kaifás, kívánságra keresztre feszítette Jézust – ez történelmileg egyértelműen bizonyított. S számomra a felfeszítést megelőző, a jézusi életet nem magyarázza más, csak az, hogy Jézus az Isten fia. Az, hogy a megtestesült Isten maga jött közénk a betlehemi istállóban.

Bizonyítani a Karácsonyt tehát nem tudom, de nincs rá más magyarázatom. Hogyan is volt? Micsoda? Hát amikor az örökkévalóság belépett az időbe! Nincs, aki elmondja. Tényleg nincs? Nincs, mert bizonyosat csak annyit tudunk, hogy időszámításunk 30. éve körül – majd kétezer éve – keresztre feszítettek egy fiatal férfit, akinek nem tetszett az emberek világa úgy, ahogy az emberek ezt a világot korábban kifomálták. Azt mondta, hogy elég belőle, ő másmilyent akar. Milyet? Jót. Amiben élni jó. Olyat, amelyben szeretjük egymást mindannyian.

Tudta, hogy lehet ilyent csinálni? Tudta. Nem csupán hitte? Nem, tudta is. Különös érvem van erre. Az evangéliumokban 132 ízben találjuk a *hiszek* igét, s ennek az igének egyszer sem alanya Jézus. Jézus nem hitt. Mert Jézus nem csupán hitte, hogy lehetséges az Isten Országa. Jézus igéje a *látok, a tudok, az ismerek*. Jézusnak ez a kemény tudása kemény ellenállásba is ütközött. Ellene volt Izraelben az urak világa: a főpapok, az írástudók s a vének hatalma. A hatalmasok. Hatalmasabbak, mint ma a világméretű tőkésársaságok urai? Nem, csak olyanok, mint ezek. Ezek a maiak is csak azt pusztítják el, akit s amit akarnak. S Jézus nem bizonytalankodott. Mondta magáét. S ha az urak kimutatták foguk fehérét, nem hátrált meg.

Tudott olyan mondatokat mondani, hogy képes gyűlölni is a maga életét: *Ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egymaga marad... Aki szereti életét, az elveszíti azt, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre. Aki nekem szolgál, az engem kövessen..., Ahol én vagyok, ott lesz a szolgám is.... Aki nekem szolgál, azt megtiszteli az Atya. Most megrendült a lelkem. Mit is mondjak: Atyám, szabadíts meg ettől az órától? De hiszen éppen ezért az óráért jöttem.*

Saját pusztulása órájáért jött? Igen. S ez a feltétlen elszántsága rendítette meg Gellért Oszkárt is egy vers erejéig. Ez a feltétlen elszántság tart lebűvölve engem is már több mint hatvan esztendeje. Jézusnak nem voltak kétségei, hogy útja hova vezet. Ismerte a hatalom természetét, s tudta, hogy ezzel a hatalommal meg nem birkózik más, csak aki egy másik hatalmat állít vele szemben. Ő megtette, s mondta: *Hatalmam van az életemet odaadni, senki sem veszi el tőlem, magam adom oda.* Nyitott szemmel nézett sorsa elébe. Mind a két idézetet János evangéliumában találjuk. Ha ezeket nem mondta volna Jézus, csak János találta ki Róla, akkor János konzseniális volt Jézussal. Akkor János megértette öregségére Mesterét. Megértette azt, ami mozgatta Jézust hatvan esztendővel korábban, amikor János sihederként követte őt Kafarnaumtól egészen a keresztfáig. Számomra ez a Jézus – Istent mutatja. Azt az Istent, akit én *Mindentadónak* tudok csak nevezni. Mindent adónak, amihez képest vérszegény a mindenható megjelölés. *Mert nagyobb szeretete nincsen senkinek, mint aki életét adja barátaiért...* másokért, mindenkiért. Ezek a megfogalmazások számomra bizonyító erejűek. Azt bizonyítják, hogy volt feltámadás, és azt is, hogy a fiatal anya, Mária karján isteni a lény, és isteni kisedd fekszik ölén. Lehet olyan, aki számára nem bizonyíték. Számomra az, és életemet meghatározó.

Jézus szavai magabiztosak. Testvérem, a kiközösített plébános, minderre azt mondja, hogy mindez csak az első századok dogmafejlődése. Én is mondom. A tanítványoknak, a Tizenkettőnek és a későbbieknek csak lassan esett le a húszfilléres. Jánosnak élete végéig kellett birkóznia Jézus alakjával, amíg ezekre a szavakra visszaemlékezett..., vagy pedig – amíg ezeket a szavakat megszülte a lelke. A későbbi tanítványok is birkóztak a hallottakkal, s a századok és évezredek során – zsinatokon és hétköznapjaikon – teljesen bizonyosak lettek abban, hogy maga az Isten járt közöttük Jézus személyében.

Isten járt itt, de emberi alakban. A csecsemő sírt, amikor szopni akart. A gyermek játszani akart, amikor már tudott játszani. A fiú nézte Józsefet, az ácsot, és szerszámot vett kezébe ő is. A serdülő el kezdett gondolkodni. Hogy mikor esett le nála a húszfilléres, hogy ő talán nem is egészen olyan, mint a többiek – nem tudjuk. Talán amikor becsukta műhelyét Názáretben? Talán akkor, amikor megkeresztelésekor hallotta Atyjának hangját: *Te vagy az én szerelmes fiam, akiben kedvem telik?* Talán akkor. Vagy inkább akkor, amikor negyven napot böjtölt a pusztában, megkísértette őt a Sátán, és megértette, hogy tanítványokat kell gyűjtenie, hogy elkezdhesse velük azt az új világot, amely már majd tetszik az Atyának, mert abban már szeretni fogjuk egymást? Vagy csak még később esett le nála a húszfilléres? Akkor, amikor már azt is megértette, hogy az emberek kezébe kell kerülnie...?

Akárhogy is volt, de a tanítványok dogmafejlődését mindenképpen megelőzte Jézus tudatfejlődése, melynek során rájött arra, hogy ő nem akárci. A csecsemő Jézus két szopás között nem gondolhatott arra, hogy ő az időtlen Isten időtlen fia, de mivel emberi alakot öltött, ezért most csak szopni tud. De amikor mondta tanítványaink: *Én veletek vagyok minden nap, a világ végezetéig,* akkor már bizonyára tudta, hogy kicsoda is ő. *Ő az Emberfia,* és akkor már nem jelenthette számára ez a szó azt, hogy ő is csak akárci közülünk, mint bármelyik embertársa.

És Te, Testvérem, aki élsz most – kiközösítetten vagy félig kiközösítetten vagy anélkül, és Golgotádon innen vagy annak kellős közepében – itt, a Dunatájon vagy a Hargita tövében, és közel kétezer esztendővel utána a jézusi tudatfejlődésnek s az egyházi dogmafejlődésnek... Te, Testvérem, ugyan mondd meg már magadnak vagy testvéreidnek, hogy Te kicsoda is vagy! Mert elhangzott kétezer esztendeje a szó, hogy *szerezzétek ellenségeiteket, hogy gyermekei, lányai és fiai legyetek Atyátoknak, aki felhossa napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak.* S ez a szó máig is hangzik mindannyiunk felé. Jó, mi bizonyára nem vagyunk a Szentháromság valamelyik személye. De istengyermekségünk okán és jogán abba és oda tartunk, mert odavalók lennénk.

Ady is megírta, amire most rákérdezek: *Istenülő vágyaimba ki látott? Óh vak szívű és hideg szemű barátok.* Nemcsak Jézusnak volt tudatfejlődése, nemcsak az egyháznak van dogmafejlődése. Hanem nekünk is van, a mi hitünknek is van. Az enyémnek is. S csak azért lettem, hogy halálomig vagy előtte még... eljussak a csúcra. Nem az urakéra, akik Jézust mindenkor és üzembiztosan keresztre feszítik. Nem az urak hitének tudati fejlődéscsúcsára, amely soha nem jut el a jézusi fejlődési vágányra, mert ezt a vágányt meghatározza, hogy mindenkit szeress, és mindenki érje be az egy dénárral.

Jézus csak a szegényeket mondja boldogoknak, s a gazdagoknak jajt kiált. S akiket boldogoknak mond, csak azok látják meg az Istent. Jon Sobrinot is elhallgattatták. Jézust és minden tanítványát mindenkor elhallgattatják az urak, mert vak a szívük és hideg a szemük. Eljutottál-e, eljutottam-e a látó szemű és melegszívű Jézus fejlődési vágányába? Azért nagyon fontos, hogy igennel tudjunk válaszolni, mert Istenhez akarunk eljutni, akinek nincsen többje, mint akármelyikünknek. Istenhez, akinél ott van a Fiú, aki megtestesült, hogy elmondja nekünk, hogy csak az ő vágányán jutunk el a mindenkit átölelés mindenkit befogadni akaró asztalához. Amen.